

УДК 811.111:659

Горлачова В.В.¹

Сагань Є.С.²

¹канд. філол. наук, доц. ЗНТУ

²студ. гр. СН-218 ЗНТУ

**РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ В
МУЛЬТИПЛІКАЦІЙНИХ ФІЛЬМАХ КОМПАНІЇ DISNEY:
ДІАХРОНІЧНИЙ АСПЕКТ**

Ігри та казки – це форми пізнання дитиною світу, навчання, результатом якого стають сформовані соціальні моделі поведінки дитини, її перші знання про те, як треба поводитися, спираючись на аксіологічні орієнтири суспільства. Звертаючись до казки дитина визначає, що представники оточуючого світу діють в плинні життєвих ситуацій згідно свого характеру, психологічного стану, гендерного, соціального та культурологічного статусу тощо.

Досить рано дитина ідентифікує себе як представника конкретної статі. Визначає свою гендерну приналежність, а казки у свою чергу допомагають їй визначитися з затребуваними у суспільстві гендерними паттернами поведінки.

В цьому дослідженні ми звернулися до розгляду змін гендерних стереотипів, що зафіксовані у мультиплікаційних фільмах компанії Disney різних років, через дослідження гендерлекту персонажів жіночої та чоловічої статі та їх сюжетної поведінки. За визначенням Великого лінгвістичного словника, гендерлект – це «різновид мови жінок та чоловіків у межах однієї національної мови. Особливості гендерлекту проявляються перш за все на рівні лексики, граматики, стилістики. Вважається, наприклад, що жіноча мова в Японії відрізняється надзвичайною ввічливістю. В ній навіть не використовуються займенники 1 особи» [1, с.117]. Наша розробка вимагає трактування ще одного терміну – гендерний стереотип. Науковці не дійшли згоди в його трактуванні, але ми вважаємо справедливою дефініцію науковця Д.В.Воронцова, що наведена в словнику гендерних термінів: «гендерний стереотип - це стійкі, повторювані, загальноприйняті уявлення (думки) про місце та виконувані ролі того чи іншого гендеру в суспільстві, а також про особистість людей тієї чи іншої гендерної ідентичності» [2].

На нашу думку є необхідність також пояснити, чому саме мультиплікаційні фільми компанії Disney різних років ми обрали в якості джерела. По-перше, всі вони оригінально англомовні, ця компанія створює різні версії однієї казки. По-друге, оскільки вони створюються у різні історичні періоди, то можуть слугувати дзеркалом змін гендерних стереотипів. По-третє, їх проглядають не лише діти, але й дорослі, тому автори намагаються орієнтуватися на зрозумілі та позитивно сприйняті дорослими гендерні поведінкові паттерни.

Тож звернімося до конкретних прикладів. Компанія Disney випустила 3 основних фільми про Попелюшку 1950, 2002 та 2013. Перша версія презентує Попелюшку як гарну, пасивну, добру та працювиту дівчину. Вона не опирається долі, а лише чекає допомоги від хрещеної та друзів. Гендерлект Попелюшки підкреслює ідею авторів (вона не вступає в конфліктні ситуації з родиною, не відстоює свої права, її спів присвячений милуванню природою, вона сумує та жаліється на несправедливість). В мовленні Попелюшки переважає наунативна та ад'єктивна лексика, дієслівна лексика зазвичай пов'язана з виконанням хатньої роботи. Версія 2002 року має свої особливості: репліки Попелюшки збільшуються, стає актуальною тема навчання, більш того, Попелюшка вже не чекає допомоги, а діє сама та допомагає іншим (частішають випадки використання займенника Я). В цій версії мультфільму майже не представлена лексика з тематикою «хатні обов'язки». Версія мультфільму про Попелюшку 2013 року продовжує

позиціонування головної героїні як гарної, розумної, навіть винахідливої, наполегливої, працьовитої та адаптивної до несприятливих умов. Попелюшка багато подорожує, хоча мандри та переміщення у просторі в ранніх версіях було прерогативою чоловічих образів. Спів Попелюшки же не пов'язаний лише з милуванням красою природи, описом своєї закоханості або безпорадним сумом, пісні дівчини наповненні закликами до дії.

Таким чином, гендерні стереотипи, що закладені в мультиплікаційних фільмах компанії Disney відображають зміни в уявленнях про дівчину \ жінку, її ролі та можливості у сучасному суспільстві. В версіях 2000 років вже є акцент на необхідності навчання, можливості змін життя на краще за умови активності жіночого образу, не втрачають своєї значущості компоненти «краса представниці жіночої статі», «доброта», «працьовитість», хоча сегмент «обов'язки дівчини» зазнав значних трансформацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. **Стариченок, В. Д.** Большой лингвистический словарь [Текст] / В.Д.Стариченок. – Ростов н/Д: Феникс, 2008. – 811 с.
2. **Шевченко, З.В.** Словник гендерних термінів [Електронний ресурс] / З.В. Шевченко. – Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. – 2016. – Режим доступу: <http://a-z-gender.net/ua/gendernij-stereotip.html>